

Portfolio

JOULUAIHEISEN LASTENSATUKIRJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Katariina Pekkola
Opinnäytetyö
syksy 2009

Jouluaiheinen lastensatukirja:

**Eetu-tonttu ja
Joulupukin palttoonapit**

10 sivua, tulostettu kokoon
203 x 385 mm. Paperi 200g / m²
(myös kannet). Kampasidottu.

Produktio:

Kirja on opinnäytetyö, jonka olen suunnitellut ja toteuttanut kokonaan itse. Kustannussyistä kirja on toteutettu ikäänkuin demo-versiona tulostamalla ja mielestäni kirja tällaisena toimii hyvänä näytteenä. Tässä portfolioissa kerron, miten ja millaisen kirjan toteutin ja millaisen olisin halunnut lopulta toteuttaa.

Tekijä:

Katariina Pekkola,
produktion valmistumishetkellä
28-vuotias, yhden lapsen äiti.

Kymenlaakson AMK 2004-2009,
Viestinnän koulutusohjelma / graafisen
suunnittelun suuntautumisvaihtoehto

I SUUNNITTELU	4
Tarinan kirjoitus	4
Layoutin suunnittelu	5
Kuvituskuvien valinta	6
II TOTEUTUS	7
Kuvitustekniikka	7
Kuvittaminen	8
Typografia	14
Layout & Taitto	16
Kirjan kannet	19
III KOMMENTOINTIA	20

TARINAN KIRJOITUS

Tarinasta ei ollut valmista tekstiä pöytälaatikossani, vaan teksti syntyi mielikuvieni kuvallisen kerronnan pohjalta. Tekstiä syntyi yhteensä noin kolmen A4-kokoisen arkin verran. Tarina sisältää yhteensä noin 1540 sanaa, jonka mielsin sopivaksi määräksi, kun luin kertaalleen tekstin ääneen. Kirjoittaessani pyrin siihen, että tarina etenee kokoajan, tapahtumien kerronta on selkeää ja että tarina olisi sopivan mittainen, jotta pienempikin lapsi jaksaisi kuunnella tarinan loppuun asti.

Kun tarina oli kirjoitettu, lähdin miettimään montako kuvaa tietyn mittaiseksi määritelty tekstiosio sisältäisi. Pyrin jakamaan osiot siten, että ne säilyisivät kokonaisuuksina tapahtumien kannalta. Tässä vaiheessa alustin jo oleellisesti layoutin suunnittelua, sillä päätin jo kirjoittaessani, että kuvia tulisi aina yksi sivua kohden.

◀ Tekstin avulla jäsentäsin kirjaa. Rajasin tietyn kappaleen tekstiä ja määritin monelle aukeamalle teksti jakautuisi sekä montako kuvaa kyseiselle kappaleelle tulisi.

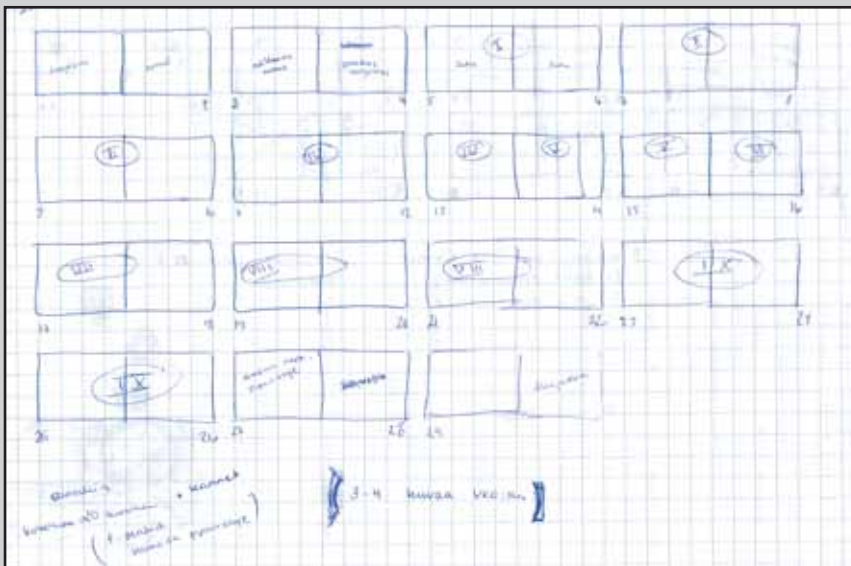
*Aukeamien -
* Kuvia
I
1-
* 2*

Ilta hämä...
Joulumu...
uutta pu...
palttoo v...

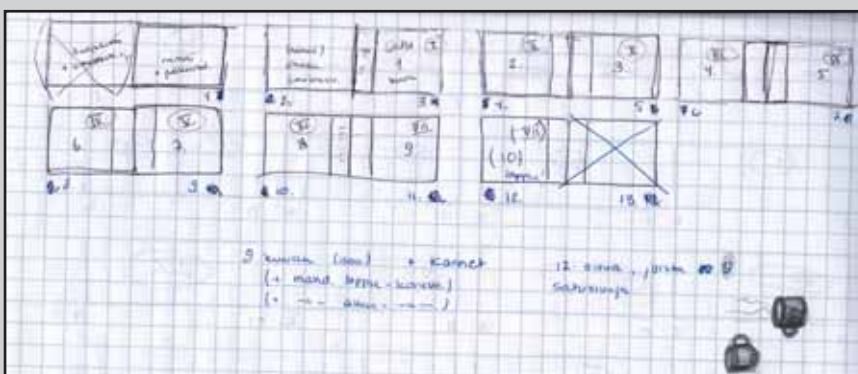
LAYOUTIN SUUNNITTELU

Jäsensin tekstin ensin yhdeksään (9) osaan. Kirjassa olisi täten ollut noin 12 aukeamaa, joista 11 olisi sisältänyt tarinan. Ensimmäisessä layout-suunnitelmassa olisi ollut kaikkinsa noin 30 sivua. Kuvia olisi tullut ainakin 20, plus kannet ja ns. lisäkuvat. Ajallisesti tämän kokoisen kirjan toteuttaminen opinnäytetyönä ei kuitenkaan olisi ollut mielekästä ja päädyin toteuttamaan puolet pienemmän version kirjasta. Kirjan sivumääräksi rajasin 12 sivua, joista 10 sivua on varsinaiselle sadulle. Kuvia kirjaan tulisi ainakin 10 sekä kannen kuvat. Tekstin jaoin hie- man suurempiin kokonaisuuksiin, jolloin osioiden määrä putosi seitsemään (7).

Pidin kiinni ajatuksesta, että kukin sivu sisältäisi aina yhden suuren kuvan, jota lapsi voisi tutkia. Ajatus suurista kuvista ja lapsesta niitä tutkailemasta, poiki ajatuksen siitä, että kirja olisi vaakamallinen. Tällöin kuvat olisivat lapsen ulot- tuvilla samalla, kun aikuinen lukisi kirjaa. Halusin säilyttää kuvapinnat ehjinä, ts. en halunnut sotkea tekstiä ja kuvaa päälletysten. Kun otin huomioon, miten aikuinen mahdollisesti pitäisi kirjaa lukiessaan ja sen, etten halunnut kuvaa ja tekstiä toistensa sekaan, päädyin sijoittamaan tekstin kirjan aukeaman keskilin- jan molemmin puolin. Tässä vaiheessa suunnittelin kirjan kooksi vaaka A4:n.

◀ Ensimmäinen suunnitelma kirjan rakenteesta oli noin 30 sivuinen. Teksti jakautuisi yhdeksään (9) osaan (roomalaiset numeroinnit) ja kuvia olisi ainakin 20.

◀ Toinen versio kirjasta on puo- let ensimmäistä pienempi.

KUVITUSKUVIEN VALINTA

Kuvat päässäni vilisivät filmin tavoin aina, kun ajattelin ja työstin tarinaa. Niiden hallinta oli joskus vaikeaa, joten minua helpotti se, kun jäsensin niitä kirjoittamalla millaisia kuvat olivat. Tällä tavoin muutin liikkuvan kuvafilmin päässäni verbaalisiksi otoksiksi paperille, jotta pystyin piirtämään nämä otokset mahdollisimman tarkkaan.

Jotta muistaisin, mitä kuvia ja millaisia kuvia kirjaan halusin, numeroin kuvat ja kirjoitin viereen selvityksen siitä, mitä kuvassa tapahtuu. Muutamat kuvat muokkautuivat uusiksi, kun lähdin aihetta piirtämään. Esimerkiksi kuva numero 8:lle olen kirjannut useamman vaihtoehdon, millaisen kuvan olisin piirtänyt. Kuitenkaan mikään numeron 8 vaihtoehdoista ei toteutunut.

Numeroidut otokset auttoivat muistamaan suunniteltujen kuvien sisällön.

Quilacima

I 1. - kuva → talonmaisuus →

II 2. - Pajama →

3. - Eetu varastamassa pussia selän takana

III 4. - nähtävyydenä, yrittää pilottaa kelyjen osia

5. - Eetu apena puuro pöydässä, muon vierellä löhdessä amasta

IV 6. - kultaiset napit pöydän reunalla, Eetu juuri ottamassa niitä

V 7. - Muon hädässä, pyörästä ympäri nappaa. Pussi iskuu muonin pöydän äärelle

8. - Muon leppoo pipareista nappoja → tai vettaa pudottaa piparit
tai muonin pussaan
Uutena → piparit luterola!

VI 9. - Eetu esittelee pillulle herää lehdun, muon "kauhuissään" ~~lehdun~~ portalla

10. - pillu kumarhaneena Eetun Olen hymyiden, heidän virmistään "muistelle" kassin Eetun lakkina Eetun puolesta

kännet

etu - Eetun nasaama, hymyilee ja vilkuttelee

taka - joulujuhlaan uusi pinnanen paitto, rinnallaan kultaisia ja pipansia nappoja

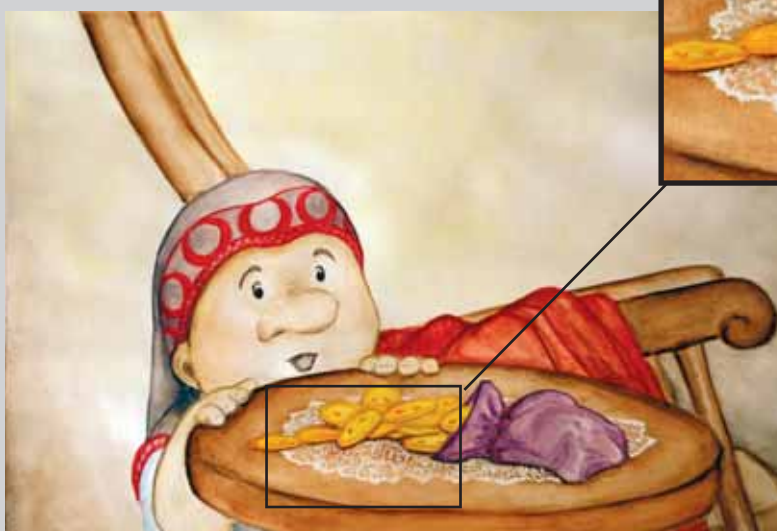
⇒ tai puolesta
⇒ luterola!

KUVITUSTEKNIikka

Kuvat on hahmoteltu lyijykynällä suoraan A3 -kokoiselle vesiväripaperille, jonka jälkeen maalsin kuvat akvarellein. Apuna käytin myös akvarellikyniä, guassivärien valkoista ja maskinestettä. Kyniä käytin yksityiskohtien tekoon ja värinappien tapaan eli otin siveltimellä väriä suoraan kynänpäästä.

▲ Maskinesteellä oli helppo suojata ne alueet, jotka halusi jättää valkoisiksi. Maskinestettä olen käyttänyt tähtitaivaan tähtien tekemiseen.

▲ Guassivärien valkoisella maalsin valkoiseksi sellaiset kohdat, jotka olisi muuten olleet vaikeita käsitellä maskinesteellä tai jättää maalaamatta. Guassivärin valkoisella olen maalannut mm. pitsiliinan muurin pöydälle.

KUVITTAMINEN

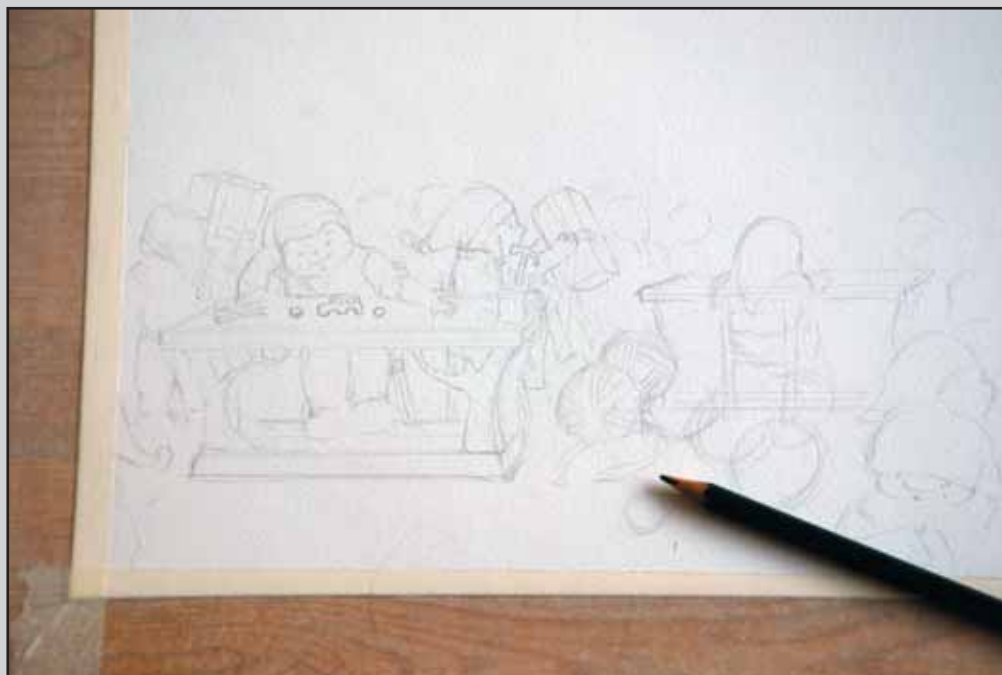
Kuvituskuvista ei ole erillisiä luonnoksia, sillä en yleensä luonnostelee töitäni. Ainoa luonnoskuva on tarinan päähahmosta, Eetu-tontusta. Eetun luonnostelin erilliselle paperille, jotta hahmo säilyisi suht´ samannäköisenä läpi kuvituksen. Kuvia tehdessäni, luonnos toimi mallina.

Kuvien tekemisen aloitin hahmottelemalla mahdollisimman tarkkaan kuvien kokonaisuuden sille paperille, jolle työn lopulta maalasin. Hahmotelman tein lyijykynällä. Yleensä hahmottelin kuvat mahdollisimman tarkkaan loppuun asti, mutta esimerkiksi kuvaa kaksi (Pajassa) hahmottelin ja väritin maalamalla yhtäaikaan. Muissa kuvissa, kun hahmotelma oli valmis, ikäänkuin väritin kuvan akvarellein.

◀ *Luonnos Eetu-tontusta.*

▼ *Pajassa-kuvan hahmotelmaa.*

II TOTEUTUS

Kuvitustyö eteni vaiheittain hahmotelmasta vähitellen valmiiksi maalaukseksi. Yhden kuvan tekemiseen saattoi hyvinkin vierähtää kahdesta kolmeen työpäivää.

Mallikirjaan kuvat on valokuvattu digitaalikameralla. Kuvien skannaaminen ei onnistunut. (Ks. Kommentointia-osuus.)

Kuvasarjassa Eetu varkaisu 1 -kuvan työvaiheista hahmotelmasta valmiiksi kuvaksi.

VALMIIT KUVAT

1. Puput talviyössä

2. Pajassa

3. Eetu varkaissa 1

4. Eetu varkaissa 2

5. Puurolla

6. Kulaiset napit

7. Napit Hukassa

8. Kissa ja piparipurkki

9. Eetu ja uusi upea lelu

10. Pukki matkaa taivaalle

Pääkuvituksen ohella, ideoin muutaman ylimääräisen kuvan, jotka sijoitin kirjassa nimiösivuille.

TYPOGRAFIA

Kirjan leipätekstin fontiksi olen valinnut renessanssiantikvan nimeltä Berling. Fontti mukailee mielestäni hyvin kuvituksen ja kirjan yleistä tunnelmaa. Fontti oli myös helppo latoa palstalle, sillä se ei juurikaan tarvinnut välistyskorjauksia. Fonttivalinta on tehty aikuista lukijaa ajatellen.

Berling Roman

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÄÖ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyzåö
 1234567890!@#\$%^&*()

11,5 mm

73 mm

29 mm

Tontut ovat olleet ahkeria lelujen valmistuksessa. Mutta yksi tontuista ei ole yhtä ahkera kuin muut. Eetu-tonttua ei huvita laisinkaan ahertaminen, eikä varsinkaan lelujen tekeminen. Hän kokoaa leluja, mutta hän ei halua valmistaa lelujensa osia itse. Häpeilemättä hän ottaa aina toisten tonttujen tekemiä osia ja kokoaa niistä oman lelunsa. Ja eipä aikaakaan kun Eetu vie taas Aatos-tontulta kauniin renkaan autoa varten ja Unto-tontulta Eetu pihistää toisen renkaan.

Kaikessa siinä hälinässä tontut eivät huomaa, että Eetu varastaa heiltä. He luulevat vain kadottaneensa osia ja ryhtyvät valmistamaan heti uusia osia, jotta saisivat omat lelunsa valmiiksi.

Tyytyväisenä myhäillen Eetu kasaa lelua kokoon.
 – Miten hieno auto tästä syntyykään ja kohta se on valmis. Enää puuttuu vain yksi pyörä.

Ja niin Eetu suunnistaa taas tonttujen hälinään etsimään leluunsa uutta pyörää. Ja mikä siellä Pujo-tontun pöydällä kiilteleekään, juuri sopiva pyörä Eetun leluautoa varten.

◀ Berling 10pt, 14pt:n riviväli, palstaleveys 73 mm. Palstassa oikea reuna on liehuva.

Palstan marginaali sivun sisäreunassa 29 mm. Kuvan ja tekstin välinen marginaali 11,5 mm. Alamarginaali 23,6 mm ja minimi ylämarginaali 12,7 mm

14

23,6 mm

Otsikot

Eetu-tonttu ja

C=100 M=56 Y=19 K=11

Sivunumerointi

1234

40% C=100 M=90 Y=10 K=0

Koristeanfangit

10% Black

Kirjan otsikoihin olen valinnut fontiksi Isabel Std:n, sen ulkonäön ja luettavuuden takia. Koko vaihtelee sivusta ja otsikon sijainnista riippuen 35pt - 52pt välillä.

Sivunumerointiin valitsin fontiksi Raphael Std:n (14pt), sillä mielestäni tässä fontissa on selkeämmät numerot kuin Isabel -fontissa. Numeroihin halusin silti hieman koristeellisuutta.

Koristeangfangit ovat myös Isabel Std -fonttia. Halusin angfangein helpottaa lulkemista. Angfangit toimivat ikään kuin maamerkkeinä. Jos lukeminen katkeaa, saattaa oikean rivinalun löytäminen olla näin helpompaa. Angfangit myös rytmittävät lukemista, sillä niillä viestitetään "näytöksen" muuttumisesta, esim. näytäntö pajasta vaihtuu muorin taloon. Häivytetty suuri angfangi toimii pienemmän tehosteena ja koristeena.

Isabella Std

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ ÄÖ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyzääö
 1234567890!@#\$%^&*()

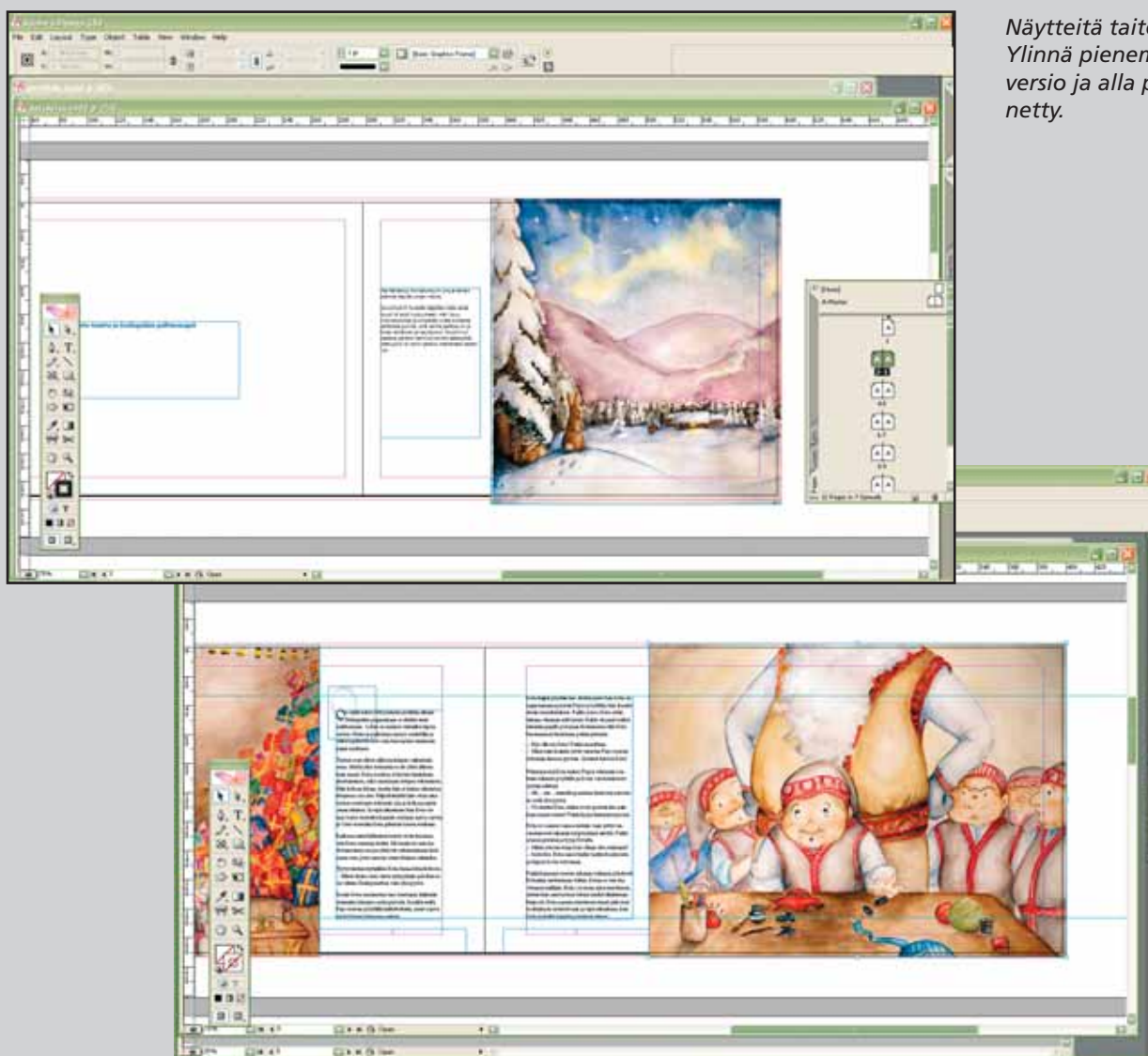
Raphael Std

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ ÄÖ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyzääö
 1234567890!@#\$%^&*()

LAYOUT & TAITTO

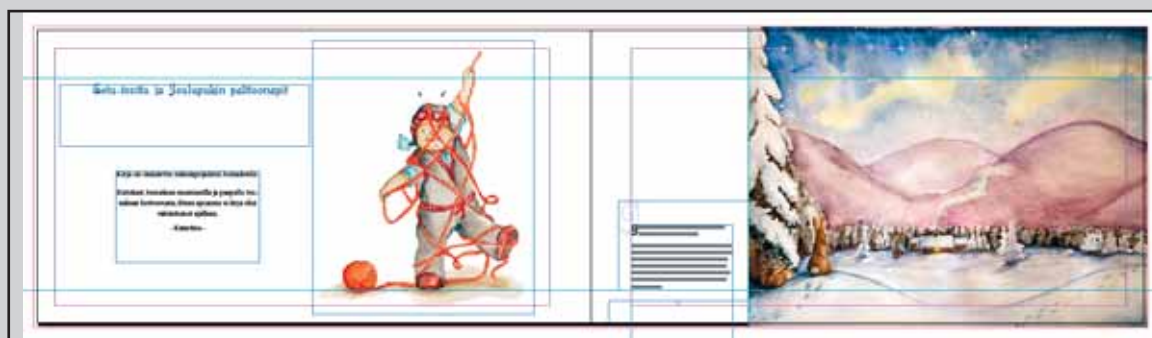
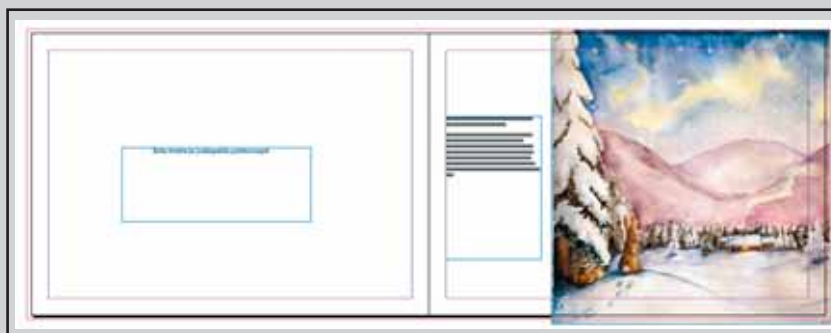
Kuten aiemmin mainitsin, olin ensin suunnitellut kirjan kooksi vaaka A4:n. Koko osoittautui kuitenkin ongelmalliseksi, sillä kuvituskuvat eivät mahtuneet sivulle kunnolla. Päätin suurentaa kirjan kokoa leveyssuunnassa. Kirjan sivukoko muuttui koosta 210 mm x 297 mm kokoon 210 mm x 397 mm. Sivuu muuttui 10 cm pidemmäksi, jolloin kuvat ja teksti mahtuivat yhdessä paremmin sivulle.

Aiemmin tekemäni suunnitelma tekstin jakautumisesta kuvaa kohden, aiheutti eri korkuisia tekstipalstoja. Eli toisella sivuilla on hieman toista enemmän tekstiä. Alkuperäisenä ideana oli laajempi kirja, jossa olisi ollut nykyiseen nähden enemmän kuvia ja sivuja.

*Näytteitä taitoista.
Yllänä pienempi
versio ja alla piden-
netty.*

Näytteitä taitetuista aukeamista. Ylinä pienempi versio ja alla pidennetty.

NÄYTTEITÄ TAITOSTA

On ensi kaksit yötä joulun ja tähän aikaan Joulupukin putauskaan ei ehdiä ensi nukkumaan. Lohut on saatava valmiiksi lapsia varten. Hiemistä paketteja syntyy vanhoilla ja uuhalla pakottivoin vain kassaa kaverintaan putaus auki.

Toukat ovat olleet aikaa leluja valmistuksessa. Mutta yksi tontista ei ole yhtä ahkera kuin muut. Ertu-tontista ei heritä laisikaan ahkeruutta, eikä varsinkaan leluja tekemään. Hän kokee leluja, mutta hän ei halua valmistaa leluja omia itse. Häpeellisesti hän ottaa aina toinen tontteja leikkimä oita ja kokee siitä oma leluja. Ja siitä aikakaan kun Ertu vii taas Aatos-tontilta kassan reinkaan soita varten ja Unto-tontilla Ertu pihittää toisen reinkaan.

Kuukausi meni häänsä tontit eivät huomaa, että Ertu varastaa heille. Ei he huolehtivat vain kassat omista oita ja ryhtyivät valmistamaan leluja omia oita, jotta saisivat omat leluja valmiiksi.

Tyytyväisensä myhäillen Ertu kassa leluja kokee:
– Mitnen hiemä aino tästä tyytyväisään ja kolma se on valmis. Usää puuttuu vain yksi pyörä.

Ja niin Ertu suunnistaa taas tonttien häänsä omasta leluja omia pyöriä. Ja reukä soilla. Puto-tontin pöydällä kiffelyleikkin, jumi soivaa pyöriä Ertu lehaatuu varten.

KANNET

Kannen kuva on tehty samoin kuin muutkin kuvat, akvarellein maalaten. Taivas on toteutettu tietokoneella tasaisen väriseksi.

Eetu-tonttu ja Joulupukin palttoonapit

Eetu-tonttu on Joulupukin pieni apulainen, joka ajautuu laiskuutensa vuoksi kiperiin tilanteisiin. Eetu-tonttu ja Joulupukin palttoonapit -tarinassa Joulupukin uuden palttoonapit katoavat eikä muori meinaa löytää niitä enää mustään. Kaikkien yllätykseksi Eetun laiskuudesta on välillä hyötyäkin ja lopulta napitkin löytyvät, mutta miten? Ota siitä selvää ja hyppää Eetun matkassa joulun ihmeelliseen maailmaan.

KUVITUKSESTA

Työn ollessa valmis, kommentoin hieman kuvitusta. Näin jälkikäteen ajatellen piirtäisisin uudelleen muutamat kuvat, esimerkiksi kuvat 2, 7 ja 9. Niiden laatu ei mielestäni vastaa sellaisia kuvia, jotka painokelpoiseen kirjaan huolisin. Muuten kuvitus on mielestäni onnistunut ja olen halukas tekemään kirjasta laajemman version.

Kuvien saattaminen digitaaliseen muotoon oli vaikeampi projekti, mitä arvasinkaan. Skannaaminen ei onnistunut koululla välimatkan, tiukan aikataulun ja koneiden toimimattomuuden takia. Skannautin kuvat Lahdessa painoalan yrityksessä, mutta skannattujen kuvien laatu ei ollut painokelpoinen. Lopulta kuvat valokuvattiin. Kuvia tarkastellessa huomaa, ettei koko kuva-ala ole yhtä tarkka joka puolelta.

Tulostaessa kuvat kärsivät laadullisesti, sillä lasertulostin, jolla kirjat tulostin, ei pystynyt tulostamaan kuvien hienoimpia sävyjä. Tässä portfolioissa olevat pienoiskuvat vastaavat paremmin originaaleja.

TAITTO & LAYOUT

Kirjan sivut ja kansi on tulostusversiossa tulostettu 200g:lle paperille. Näin ohuelle ja pitkälle kirjalle se ei ole paras mahdollinen ratkaisu, sillä olisin halunnut, että sivut olisivat lähes pahiset. Ainakin kaksi kertaa paksumpaa paperia kuin nyt mallikappaleissa.

Tulostaessani kirjaa en ottanut huomioon tulostimen marginaaleja, jonka vuoksi jouduin sovittamaan sivut A3-kokoiselle tulostuarkille. Tästä johtuen kirjat ovat muutaman sentin kantiltaan pienempiä kuin mitä suunnittelin. Tämä sovittaminen aiheutti myös fontin skaalautumisen hieman pienemmäksi.

KANNET

Kannet haluaisin joskus toteuttaa siten, että kaikki se mikä kansissa näkyy tietokoneella tehtynä sinisenä, toteutettaisiin tummansinisellä samettipinnoitteella. Kirjannimi ja tekijä painettaisiin kultaisin kirjaimin. Tulosteessa olen vain pyrkinyt jäljittelemään haluttua lopputulosta.